

. Ἀπὸ τὴν Ποντιακὴ λαογραφία

. Σ Η Μ Α

Ο.- Χριστὸς γενέθεν.... Ποντιακὸ χριστουγεννιάτικο πρόγραμμα - Κείμενο
Στάθη Εὐσταθιάδου. Συμπετέχουν οἱ καλλιτέχναι Μιχάλης Κυνηγόπουλος, Ἡρακλῆς
Κοκοζίδης, Φρόσω Χαλῖτσίδου, Χάρη Ἀλμασίδου, Ἄννα Θεοδωρίδου, Ἀνέστης Μπαλ-
τατζίδης, ~~Παντελῆς Σεβαστιδῆς~~ καὶ ~~Κώστας Τσιπιδῆς~~. *Panay. Iwanidis.*

. τ.ὸ ὄμμα σβήνει.

Ο.- Δοξασμένοι οἱ αἰῶνες, ὅμως καὶ δύσκολοι κάποτε οἱ καιροὶ πέρα στὸ γα-
λάζιο Πόντο, στὰ παράλια τοῦ Εὐξέινου καὶ ἐνδότερα.

. Λ Υ Ρ Α (ὑπόκρουση)

Πατρίδα, ἔθνος, θρησκεία χριστιανική, μιὰ ἱερὴ ἰδέα γιὰ τὸ καὶνόν. Καὶ
ὅταν ἡ πίστη στήν κάθε ἰδέα εἶναι βαθειά καὶ ὅταν ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ, πού ὑ-
πομένει τὶς ἀντιξοότητες, εἶναι ἀτσάλινη, τότε συντελεῖται τὸ θαῦμα. Ἀποτέ-
λεσε ἓνα τέτοιο θαῦμα ἡ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων στὸν Πόντο.

. ἡ λύρα σταματᾷ.

Α.- Χιλιάδες χρόνια ἐκεῖ σὰ μακρὰ.... χαράντας, βάσανα... ἄμαν....

Μ.- Ἄμαν ἡ πίστη 'κ' ἐχάθεν.... τυρανισίας, ταιλαιπωρίας ἓνα σειρίν. Τι δέν
'κ' ἐπόρεσεν νὰ νικᾷ τὴν ψὴν ἐμουν. Ἡ Ἑλλάδα σὸν Πόντον... ἔζησεν...

Φ.- Ἐζησεν Ἑλλάδα... ἀπὸ πα ντὸ λόγος ἔτον; Ἑλλάδα πάντα ζῇ, ζῇ καὶ βα-
σιλεύ καὶ καμπιαν 'κ' ἀποθάν'....

Η.- Νὰ ἀποθάνε οἱ Ἑλλένοι : ;..... (ξεκαρδίζεται στὰ γ'ελια)

Μέτα ἐσεῖν ἐπαλαλώθετεν. Ἐτάλεφεν ὁ νοῦς ἐσοῦν βαθεὰ καὶ ἄμον..... νὰ σχω-
ρᾷτε με (γελοῖ συγκρατημένα) ἄμον φεύ' καὶ στέκ' τὸ τσιμίδ' ἄσά κιφάλια
σουν. Ἀτὰ τὰ θάματα καὶ τὰ πράματα ντὸ λέτεν, ὅλα ἐγένταν μέ τὴν λύραν,
μέ τὰ τραγωδίας. Ἄμαν πρίν σκαλώνομε τὴν τραγωδίαν, πρέπ' νὰ ἐφτῶμε τὰ κά-
λαντα.

ΟΛ.- Τὰ κάλαντα, τὰ κάλαντα, τὰ ποντιακὰ τὰ κάλαντα....

Η.- Τὰ ποντιακὰ τῇ Χριστοῦ τὰ κάλαντα....

. Λύρα καὶ τὸ ἄσμα τῶν καλάντων.

(Χριστὸς γενέθεν κλπ. - Β.Α.)

Α.- Χριστὸς γενέθεν, χαράν σὸν κόσμον...

Κάθαν Χριστοῦ γένησιν καὶ ἓναν τρανὸν ἐλπίδαν. Ἐκεῖ σὸν Πόντον ἀπὸ
ἡ ἐλπίδα πολλὰ ἀκριβὸν ἔτον....

Χ.- Χρόνια ἔρθαν κι' ἐδέξαν. Ἀνάσπαλτον πατρίδαν κι' ἀνθρώπ' ἀγαπεμέν', πού

ἐχάθετεν....Λαφρόν τό χῶμαν,πού σκεπᾶει σας.Ἐχάθετεν γιά τήν πατρίδαν,
ἐκρέτεσετεν πίστιν καί ἔθνος,ἐδόξασέτεν τήν Ἑλλάδαν καί τόν Πόντον....
ἀδᾶ σήν ὥραν... Χριστοῦ ἡμέραν... ἡ καρδιά μ'...

Φ.- Ἡ καρδιά τ'ἀνθρωπίνης ἀγνά καί θαυμαστά κρούει σ'ἀότινα ὥρας....

Μ.- Ὁρας χαρεμένα,ὥρας καί ἡμέρας,χρόνια καί ζαμάνια,ὥρας χαρεμένα,τυρά-
νισμένα... ὥρας...

Η.- (Εὐθυμα) Ὁρας,ὥρας,ἄμαν ἔμέν ἔρτε με , ἐφθέτεν τήν ὥραν τῇ ἐμπο-
μπῆς.Ἀσ'ἄλλα τά ὥρας ἐγώ 'νί ξέρω (γεῶ) , ξάν νά σχωρᾶτε με,ἐγώ ἐξαί-
ρω ἔρθεν ἡ ὥρα τῇ τραγωδίας.Κί'ἐπεκεῖ τά τραγωδίας πα γιά τήν πατρίδαν
εἶναι....

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Α.- Ἐμορφα ἔταν ἐκεῖνα τά χρόνια,ἐκεῖ σήν πατρίδαν...

Μ.- Ἐκεῖνα πα κι'ἀοῦτα πα,πάντα ἡ ζωή ἔμορφον ἔν...

Χ.- Καί τῇ Χριστοῦ ἡ γέννηση,τά Χριστούγεννα ἄσ'ὄλα ἔμορφον ...

Φ.- Σημερινόν ἡμέραν,ὄλα τά οἰκογένειας χαρεμένα.Ὀλόερα σό τραπέζ'...

Η.- (Ξεκαρδίζεται στά γέλια) Δόξασοι ὁ θεόν,ἔρθετεν ὀλόερα σό τραπέζ':.
σά ρακία,σά ποτία...ἡ καρδιά μ'ἐχαρχαταρίασεν...-Ἐναν ρακίον μέ τό νοῦ μ'
πίνω...

Μ.- Μέ τό νοῦν ἀτ'πίν' τό ρακίον,μέ τήν φαντασίαν ἀτ'δηλαδής... ἐγροικί-
ατε.

Ολ.- (γελοῦν)

Η.- Νά μή πίνω πα ρακίον,μέθυμαν μεθῶ.Ἐγώ ὄνταν ἀκούγω τή λύραν,ἡ καρδιά
μ'φτυλακίζ',μεθῶ,μεθῶ...

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Α.- Ὅλα καλά,ἄμαν γιά τά ἐθίματα...

Χ.- Ἀληθινά,γιά τά ἐθίματα τιδέν 'νι εἶπαμε...

Φ.- Ἀπό ποῦ νά σιαλῶνουμε καί ποῦ νά τελένουμε;...

Η.- Λελεύω σας,πολλά μή τολαντουρεῦετ'ἀτο.Κοντολογῆς,κοντολογῆς....

Μ.- Τά ποντιακά τ'ἐθίματα γιά τά Χριστούγεννα πολλά εἶν'. Κάθαν χρόνον
ἀοῦτος ὁ Εὐσταθιάδης γράφ'καί παρουσιάζ'σό ραδιόφωνον ἕνα σειρίν πράματα.
'Ατά τ'ἐθίματα σχεδόν οὐλ'ἐξέρνατα.Καλαντιάσματα,τσερεζικά,φουντούκια,
μουντούκια καί ντ'ἐξερω... Ὁφέτος μανάχον ἕναν πράμαν ξάν θά λέγωμε.-
'Ἡ ἀνθρωπία,ἡ ἀνθρωπία...

Α.- Ἡ χριστιανωσύνη...

Χ.- Ἡ ἀδελφοσύνη...

M.- Όλα ένα έννοιαν

Φ.- Ό πλούσιον πρέπ'νά βοηθᾷ τόν ἐφτωχόν, ἱλιαμ ἀδᾷ σά ἡμέρας, Χριστοῦ ἡμέρας...

M.- Μανάχον ἀτότε ἡ χαρά, τὰ γλέντια καί τὰ διασκεδάσεις γίνταν σῇ Θεοῦ τήν καρδίαν κεριάμ...

H.- Εὐτυχῶς τὰ διασκεδάσεις καί τὰ γλέντια 'κ ἐνέσπαλέτεν... Ντό λέγω σας, χωρίς ἀτά 'κι γίνουμαι....

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ'

A.- Χριστοῦγεννα... ἄμαν πολλά φδέλφια μου εἶν'σά μακρά...

X.- Σά ἔρημα τὰ ξένα....

Φ.- Τῇ ξενιτείας τὰ καὖμούς πάντα ἔταν.....

M.- Οἱ Πόντιοι καλοῖδ'οἱ Ἕλληνες, πάντα ἐξενιτεύκονταν, πάντα παίρνε τῇ στράταν τῇ ξενιτείας. Τρανά καὖμούς κρύφνε τῇ ξενιτείας τὰ τραγωδίας...

H.- Ἐτσάκλιζα κι' ἔστεκα, εὐτυχῶς τὰ ὑστερνά μέ τὰ τραγωδίας ἐτέλειώσεται τήν καλατσίν ἔσουν...

M.- Ξενιτείας τραγωδίας...

H.- Ραζίς, ραζίς εἶμαι, δέχκουμαι, δέχκουμαι... Τραγωδίας ἄς εὐν'καί ἔνταν θέλτε ἄς εἶν'...

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ'

H.- "Εἶ... Ἡ ὦρα ἐγώμωσεν. Ἄλλο καιρόν 'κ ἔχομε γιά λόγια, ἱστορίας, μοιρολογίας, χαράντας. Ἐναν ἔμορφον χοροντιακόν καὖτέν θά ἐφτάμε...

. Λ Υ Ρ Α

A.- Χριστοῦ ἡμέραν, οὐλ'χαρεμέν'...

X.- Ἀλλέως 'κί γίνεται...

Φ.- Χαρεμένα ἡμέρας...

M.- Χριστός γενέθεν ...

H.- Χαρά σό κόσμον, σ'ὄλεν τόν κόσμον.

. . . β. Σ Η Μ Α

O.- Ἀκούσατεᾶ ἓνα ποντιακό χριστουγεννιάτικο πρόγραμμα μέ τίτλο " Χριστός γενέθεν " γραμμένο ἀπό τόν Στάθη Εὐσταθιάδη. Πῆραν μέρος οἱ καλλιτέχναι : Μιχάλης Κυνηγόπουλος, Ἡρακλῆς Κοκοζίδης, Φρόσω Αἰλιτσίδου, Χάρη Ἀλμασίδου, Ἄννα Θεοδωρίδου, Ἀνέστης Μπαλτατζίδης, Παντελής Σεβαστίδης καί Κώστας Τσιπλίδης. καί Ἄα μὲν, Ἰωάννης...

. τό σῆμα σβήνει